

Κεφάλαιο 24α: Το βελανιδοδάσος Ξηρομέρου

Το παρόν κεφάλαιο ακολουθεί το πρότυπο του σχολικού εγχειριδίου της Ε' Δημοτικού και προτείνεται να διδαχθεί μετά το κεφάλαιο 24 («Χαρακτηριστικά οικοσυστήματα της Ελλάδας»), αφού οι μαθητές έχουν διδαχθεί τα σχετικά κεφάλαια για τη βλάστηση, τη χλωρίδα και την πανίδα μιας περιοχής. Για τον λόγο αυτό ονομάστηκε «Κεφάλαιο 24α».

Διδακτικοί στόχοι:

Οι μαθητές με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του κεφαλαίου θα πρέπει:

Να γνωρίζουν πού βρίσκεται το Βελανιδοδάσος Ξηρομέρου

Να διακρίνουν τα βασικότερα είδη φυτών και ζώων της περιοχής

Να κατανοήσουν τους κυριότερους κινδύνους που απειλούν το Βελανιδοδάσος

Να γνωρίσουν τα κυριότερα πολιτιστικά μνημεία της περιοχής

Μεθοδολογική προσέγγιση

Οι μαθητές εργάζονται άλλοτε ως μια ομάδα με τη χρήση της τεχνικής του κατευθυνόμενου διαλόγου και άλλοτε σε μικρές ομάδες προκειμένου να αναπτύξουν σχέδια εργασίας ή να προβούν σε σύντομη έρευνα.

Προτεινόμενος χρόνος: 2 διδακτικές ώρες

Διάρθρωση κειμένου

Το κεφάλαιο ξεκινά με την παρατήρηση μιας φωτογραφίας του Βελανιδοδάσους προκειμένου να προκληθεί σχετική συζήτηση για τα οφέλη μιας περιοχής από την ύπαρξη ενός πνεύμονα πρασίνου σ' αυτήν. Ακολουθεί ο χάρτης όπου μπορούν οι μαθητές να εντοπίσουν το Βελανιδοδάσος στην Κεντρική και Νότια Ακαρνανία.

Στο κείμενο που ακολουθεί δίνονται οι πρώτες πληροφορίες γεωγραφικού εντοπισμού του δάσους, ενώ ακολουθεί κείμενο για τη χλωρίδα της περιοχής. Το κείμενο επικεντρώνει στην ήμερη βελανιδιά ως το κυριότερο δέντρο του Βελανιδοδάσους ενώ γίνεται σημαντική μνεία στις παιώνιες, τις ορχιδέες και άλλα είδη του φυτικού βασιλείου, τα οποία μπορούν οι μαθητές να παρατηρήσουν στις εικόνες που παρατίθενται.

Η δραστηριότητα που ακολουθεί είναι προαιρετική και αφορά τη συγκέντρωση πληροφοριών για ορισμένα είδη φυτών που ευδοκιμούν στο Βελανιδοδάσος. Οι μαθητές μπορούν να αξιοποιήσουν το διαδίκτυο ή σχετικά πληροφοριακά έντυπα για να ετοιμάσουν μικρά κείμενα που θα διαβάσουν στην ολομέλεια της τάξης. Παράλληλα, μπορεί να δημιουργηθεί ένα κολλάζ με τα φυτά του Βελανιδοδάσους, το οποίο μπορεί να αναρτηθεί σε κάποια γωνιά της τάξης.

Ακολουθεί το κείμενο για την πανίδα του Βελανιδοδάσους στο οποίο προτείνεται να δοθεί έμφαση στα σπάνια και προστατευόμενα είδη όπως το σπιτοκίρκινεζο και το όρνιο. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να αναζητήσει επιπρόσθετες πληροφορίες για τα είδη αυτά προκειμένου να εμπλουτίσει τη συζήτηση μέσα στην τάξη.

Στη συνέχεια, ένα σύντομο κείμενο περιγράφει τους κινδύνους που απειλούν το ξηρομερίτικο βελανιδοδάσος (λαθροϋλοτομία, καταπατήσεις, υπερβόσκηση, παράνομο κυνήγι, εμπρησμοί, φυσικές πυρκαγιές και ασθένειες των δέντρων). Στη δραστηριότητα που ακολουθεί, οι μαθητές καλούνται να συζητήσουν μέσα στην τάξη ενέργειες στις οποίες μπορούν να προβούν οι ίδιοι, ο τοπικός Δήμος ή οι αρμόδιες αρχές του Κράτους προκειμένου να διαφυλαχθεί ο φυσικός πλούτος του Βελανιδοδάσους. Προτείνεται να αξιοποιηθεί αρχικά η διδακτική τεχνική της ιδεοθύελλας και έπειτα του διαλόγου προκειμένου να συντεθούν οι απόψεις. Το τελικό προϊόν μπορεί να είναι μια επιστολή εκ μέρους της τάξης προς τον Δήμαρχο ή τις αρμόδιες αρχές, η οποία μπορεί παράλληλα να δημοσιευτεί στην σχολική ιστοσελίδα.

Η παράθεση των μνημείων που ακολουθεί στοχεύει στη σύνδεση του φυσικού τοπίου με τον πολιτιστικό χώρο και προτείνεται να χρησιμοποιηθεί και σε σχετικές αναφορές στο μάθημα της Ιστορίας. Οι μαθητές μπορούν να βρουν τα μνημεία αυτά σε έναν έντυπο ή ηλεκτρονικό χάρτη της περιοχής και να σχεδιάσουν ένα ταξίδι από το σχολείο τους προς τα εκεί.

Το γεωγραφικό γλωσσάρι αποσαφηνίζει όρους που πιθανόν να είναι δύσκολοι ή άγνωστοι για τους μαθητές, όπως η υπερβόσκηση, η λαθροϋλοτομία, κ.α.

Τέλος, το παράθεμα για τις Αμαδρυάδες παραθέτει σύντομες πληροφορίες για τις νεράιδες των δέντρων. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να αναζητήσει σχετικούς μύθους και να οργανώσει μια σύντομη συζήτηση για τον ρόλο της βελανιδιάς στην ελληνική μυθολογία.

Υλικοτεχνική υποδομή

Γεωμορφολογικός χάρτης της περιοχής της Ακαρνανίας ή ενιαίος γεωμορφολογικός χάρτης της Αιτωλοακαρνανίας. Χρήσιμο θα ήταν να μπορεί ο εκπαιδευτικός να προβάλλει εικόνες από βιντεοπροβολέα.

Δημιουργία και επιμέλεια του κεφαλαίου: Βασίλειος Ζαγκότας, εκπαιδευτικός Π.Ε. (Δημοτικό Σχολείο Αστακού). Επικοινωνία: zagkotas@gmail.com

Βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για τη δόμηση του κεφαλαίου:

Βλάμη, Β., Ζόγκαρης, Στ. & Δημόπουλος, Π.Δ. (2003). *Βελανιδοδάσος Ξηρομέρου*. Έκδοση: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων/Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων και Σύλλογος Φίλων της Βελανιδιάς & Περιβάλλοντος «Η Αμαδρυάδα»

Εγκυκλοπαίδεια «Πάπυρος, Λαρούς, Μπριτάνικα», έκδοση 2006, τόμος 5

Μείζον Ελληνικό Λεξικό των Εκδόσεων Τεγόπουλου-Φυτράκη, έκδοση 1997

Διαδικτυακές πηγές:

Σύλλογος Φίλων της Βελανιδιάς & Περιβάλλοντος «Η Αμαδρυάδα»
<http://www.velanidodasos.gr/oakforest/> (προσπέλαση και ανάκτηση:
4/12/2020)

Αγριολούλουδα της Ελλάδας, <https://www.greekflora.gr/el/Default.aspx>
(προσπέλαση και ανάκτηση: 4/12/2020)

Πηγή εικόνων:

Βλάμη, Β., Ζόγκαρης, Στ. & Δημόπουλος, Π.Δ. (2003). *Βελανιδοδάσος Ξηρομέρου*.
Έκδοση: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων/Τμήμα Διαχείρισης
Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων και Σύλλογος Φίλων της Βελανιδιάς &
Περιβάλλοντος «Η Αμαδρυάδα»